

EBA/GL/2024/08

2024. gada 19. jūnijā

Pamatnostādnes, kas izdotas,
pamatojoties uz Regulas (ES)
2023/1114 45. panta 8. punktu

un ar ko nosaka kopīgus atsauces
parametrus stresa testa scenārijiem
attiecībā uz likviditātes stresa testiem,
kas minēti Regulas (ES)
2023/1114 45. panta 4. punktā

1. Atbilstība un ziņošanas prasības

Šo pamatnostādņu statuss

1. Šis dokuments ietver pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010¹ 16. pantu. Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu jādara viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.
2. Pamatnostādnēs ir izklāstīts EBI viedoklis par atbilstošām uzraudzības praksēm Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmā jeb par to, kā Savienības tiesību akti būtu jāpiemēro konkrētā jomā. Kompetentajām iestādēm, kuras definētas Regulas (ES) 2023/1114² 3. panta 1. punkta 35) apakšpunktā un uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes, tās būtu jāievēro, attiecīgi iekļaujot tās savā praksē (piemēram, grozot savu tiesisko regulējumu vai uzraudzības procesus).

Ziņošanas prasības

3. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz 30.09.2024 jāpaziņo EBI, ka tās ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes, vai arī jānorāda to neievērošanas iemesli. Ja attiecīgajā termiņā šāds paziņojums nebūs saņemts, EBI uzskatīs, ka kompetentās iestādes šīs pamatnostādnes neievēro. Paziņojumi būtu jānosūta, iesniedzot EBI tīmekļvietnē pieejamo veidlapu ar norādi "EBA/GL/2024/01". Personām, kas iesniedz paziņojumus, jābūt pilnvarotām to pārstāvēto kompetento iestāžu vārdā ziņot par prasību izpildi. Par visām izmaiņām atbilstības statusā arī ir jāziņo EBI.
4. Paziņojumus publicēs EBI tīmekļvietnē saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV L 331, 15.12.2010., 12. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1114 (2023. gada 31. maijs) par kriptoaktīvu tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 1095/2010 un Direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/1937 (OV L 150, 9.6.2023.).

2. Priekšmets, darbības joma un definīcijas

Priekšmets

5. Šajās pamatnostādnēs saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 45. panta 8. punktu noteikti kopīgie atsaucē parametru stresa testa scenārijiem, kas jāiekļauj stresa testos, kuri minēti minētās regulas 45. panta 4. punktā.

Piemērošanas joma

6. Šīs pamatnostādnes attiecas uz nozīmīgu aktīviem piesaistītu žetonu emitentiem un elektroniskās naudas (e-naudas) iestādēm, kas emitē e-naudas žetonus (saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 58. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kā definēts attiecīgi minētās regulas 3. panta 1. punkta 6. un 7. apakšpunktā, un tādu žetonu emitentiem, kuri nav nozīmīgi, ja piederības dalībvalsts kompetentā iestāde to pieprasa saskaņā ar tās pašas regulas 35. panta 4. punktu un 58. panta 2. punktu (turpmāk šajās pamatnostādnēs kopā saukti par "APŽ/ENŽ emitentiem").

Adresāti

7. Šīs pamatnostādnes ir adresētas Regulas (ES) 2023/1114 3. panta 1. punkta 35) apakšpunktā definētajām kompetentajām iestādēm, uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes.
8. Šīs pamatnostādnes ir adresētas arī Regulas (ES) 2023/1114 3. panta 1. punkta 10. apakšpunktā definētajiem emitentiem, uz kuriem attiecas šīs pamatnostādnes, proti:
 - a) tiem, kuri emitē aktīviem piesaistītus žetonus, kā definēts minētās regulas 3. panta 1. punkta 6. apakšpunktā (aktīviem piesaistītu žetonu emitenti – APŽ emitenti), un
 - b) e-naudas iestādēm, kuras emitē minētās regulas 3. panta 1. punkta 7. apakšpunktā definētos e-naudas žetonus (e-naudas žetonu emitenti – ENŽ emitenti).

3. Īstenošana

Piemērošanas datums

9. Šīs pamatnostādnes stājas spēkā 30.09.2024 EBI tīmekļvietnē visās ES oficiālajās valodās.

4. Pamatnostādnes par kopīgiem stresa testa scenāriju atsauces parametriem likviditātes stresa testēšanā

4.1 Vispārīgs noteikums

10. Saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 45. panta 4. punkta otro daļu APŽ/ENŽ emitentiem būtu jānovērtē riski saskaņā ar 4.2. iedaļu, ņemot vērā regulatīvās izmaiņas un tirgus tendences, kā arī minimālos makroekonomiskos apstākļus, un jāpiemēro 4.3. iedaļā minētā metodika, tostarp stresa testa scenāriju parametri, ņemot vērā visus piedāvātos aktīviem piesaistītos un e-naudas žetonus un ar tiem saistītās darbības.

4.2 Novērtējamie riski

4.2.1 Izpirkšanas risks

11. APŽ/ENŽ emitentiem stresa apstākļos būtu jānovērtē izpirkšanas pieprasījumu apjoms, kādu iespējams izpildīt jebkurā laikā.

12. 11. punkta nolūkā APŽ/ENŽ emitentiem būtu jāņem vērā visi šie aspekti: marķierierīces žetonu turētāju profils (tostarp mazumtirdzniecības vai vairumtirdzniecības); žetona veids (tostarp, vai tas ir vai nav nozīmīgs); piesaistītā aktīva veids (piemēram, oficiālā valūta vai cits); emitenta raksturojums (piemēram, kredītiestāde vai cita iestāde); izpirkšanas pieprasījumu vēsturiskā pieredze; un aktīvu rezerves termiņa profils. Emitenti var ņemt vērā jebkuru citu aspektu, ko tie uzskata par būtisku novērtējumam.

13. APŽ/ENŽ emitentiem būtu jānovērtē nepieciešamība papildināt aktīvu rezerves procentuālo daļu ar atlikušo termiņu līdz vienai vai piecām darba dienām saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 36. panta 4. punktu, tiklīdz ir piemērojama attiecīgā deleģētā regula, aplēšot 99 % ticamības intervālu attiecībā pret vidējo atmaksas summu vissliktākajā gadījumā, kāds novērots attiecībā uz 1 un 5 dienu atlikušo termiņu bruto izejošo naudas plūsmu izteiksmē, pamatojoties uz to konkrētajiem vēsturiskajiem novērojumiem.

4.2.2 Risks, kas saistīts ar noguldījumiem kredītiestādēs

14. APŽ/ENŽ emitentiem stresa apstākļos būtu jāizvērtē iespēja, ka nav iespējams ātri piekļūt noguldījumu summai, kas tiek turēta kredītiestādēs kā daļa no aktīvu rezerves.

15. Piemērojot 14. punktu, APŽ/ENŽ emitentiem būtu jāņem vērā visi šie aspekti: i) noguldījuma darījuma partnera kredītkvalitāte un likviditātes profils; ii) darījuma partnera un turētājbankas koncentrācija; iii) noguldījuma atrašanās vieta; iv) noguldījuma termiņš; v) iespējamais

nodrošinājums (tostarp apjoms, veids vai kvalitāte), ko paredz noguldījuma nosacījumi, un vi) jebkurš riska faktors, kas nav prasīts Regulas (ES) 2023/1114 36. panta 4. punktā un, ko viņi uzskata par būtisku šim riskam.

4.2.3 Tirgus risks un svārstīgums

16. APŽ/ENŽ emitentiem būtu jāizvērtē nepieciešamība stresa apstākļos pēc papildu likviditātes prasībām, lai segtu aktīvu rezerves tirgus risku, kā arī tās valūtas nominālvērtības atšķirības, svārstīgumu un korelāciju attiecībā pret piesaistīto aktīvu vērtību, ņemot vērā saistītos riska ierobežošanas atvasinātos instrumentus un virsnodrošināšanu, kas ir vai nu noteikta saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 36. panta 4. punktā minēto specifikāciju, tiklīdz tiek piemērota attiecīgā deleģētā regula, vai jebkura cita, ko pieprasa kompetentā iestāde/uzraudzības iestāde, vai arī tiek piemērota brīvprātīgi.
17. APŽ/ENŽ emitentiem būtu jāņem vērā gadījumi, kad piemērota vēsturiskā atskaites pieeja, lai noteiktu esošo virsnodrošināšanu (kā minēts iepriekšējā punktā), un tās pamatā ir novērošanas periods, kurā nav noticis stresa gadījums. Šādos gadījumos, piemēram, jāņem vērā ilgāki periodi, tostarp stresa gadījumi, vai arī jāiekļauj stresa pieņēmumi.

4.2.4 Piesaistes atcelšanas risks

18. APŽ/ENŽ emitentiem būtu jānovērtē risks, ka APŽ/ENŽ tirgus vērtība atšķiras no piesaistītā aktīva tirgus vērtības, un vai ir nepieciešamas papildu likviditātes prasības, lai mazinātu šo atšķirību.

4.3 Metodika

4.3.1 Likviditātes stresa testēšana

19. APŽ/ENŽ emitentiem jāsalīdzina aktīvu rezerves kopējā svērtā summa attiecībā pret APŽ/ENŽ norādīto aktīvu kopējo svērto summu stresa apstākļos.
20. Piemērojot 19. punktu, APŽ/ENŽ emitentiem jāaprēķina kopējā svērtā aktīvu rezerves summa, kas iegūta, reizinot katra aktīvu rezervē iekļautā aktīva tirgus vērtību ar attiecīgo stresa faktoru (svērumu). Attiecībā uz aktīviem, kuri nav tirgojami (piemēram, skaidrā nauda vai noguldījumi kredītiestādēs), APŽ/ENŽ emitentiem būtu jāņem summa, kas reizināta ar attiecīgo stresa faktoru.
21. Minētā to aktīvu kopējā svērtā summa, kuriem piesaistīti žetoni, ir rezultāts, ko iegūst, reizinot piesaistīto aktīvu tirgus vērtību ar attiecīgo stresa faktoru. Attiecībā uz APŽ/ENŽ, kuri piesaistīti oficiālajām valūtām, to monetārā vērtība jāuzskata par piesaistīto aktīvu svērto summu.
22. Likviditātes stresa testā aktīvu rezerves deficīts rodas, ja stresa apstākļos aktīvu rezerves kopējā svērtā summa ir mazāka nekā to aktīvu svērtā summa, kuriem piesaistīti žetoni.

4.3.2 Stresa testa scenāriju kopējo piesaistes parametru noteikšana

23. APŽ/ENŽ emitentiem būtu jākalibrē un jānosaka attiecīgie stresa faktori katram aktīvam no aktīvu rezerves un APŽ/ENŽ piesaistītajiem aktīviem dažādos stresa scenārijos un laika periodos, (tostarp 1 diena, 5 dienas, 30 dienu un 1 gads).
24. APŽ/ENŽ emitentiem stresa faktoru kalibrēšana jābalsta uz vēsturiskiem novērojumiem (pašu novērojumiem un tirgus norišu novērojumiem) un ekspertu vērtējumu. APŽ/ENŽ emitentiem ir nepieciešama vēsturiska dokumentācija par novērojumu datu laikrindām un detalizēts pamatojums jebkuram eksperta atzinumam, kas pierāda kalibrēšanas atbilstību.
25. Konkrētas aktīvu kategorijas stresa faktors būtu jāveido, ņemot vērā riska faktoru un parametru kombināciju, kas attiecas uz aktīvu klasi dažādos stresa gadījumos/scenārijos, raugoties no specifiskā individuālā un tirgus mēroga viedokļa. Šoku smagums jānosaka atkarībā no konkrētā stresa scenārija smaguma (tostarp laika perioda). Tāpēc katram scenārijam var atvasināt dažādus stresa faktorus vienai un tai pašai aktīvu klasei.
26. Stresa faktoram, kas piemērojams katram aktīvam no aktīvu rezerves, vajadzētu būt mazākam par 100 %. Stresa koeficientam, kas jāpiemēro piesaistītajiem aktīviem vajadzētu būt lielākam par 100 %, ja žetoni nav piesaistīti oficiālajām valūtām.
27. Nosakot stresa faktorus, APŽ/ENŽ emitentiem būtu jānovērtē visi turpmāk minētie parametri un jāņem vērā šo pamatnostādņu 4.2. iedaļā paredzētie riski. APŽ/ENŽ emitenti var ņemt vērā arī citus būtiskus parametrus un riskus, kas vēl nav ņemti vērā un kas nav pretrunā ar šajās pamatnostādņēs minētajiem parametriem un riskiem.

a) Parametri, kas saistīti ar aktīvu rezerves stresa faktoru kalibrēšanu

28. Nosakot stresa faktorus šādiem aktīviem no aktīvu rezervēm, emitentiem APŽ/ENŽ stresa apstākļos jāņem vērā visi turpmāk minētie parametri.
 - a. **Noguldījumi kredītiestādēs:**
 - i. noguldījumu iestādes kredītkvalitāte un saistību neizpildes varbūtība;
 - ii. pamatā esošā nodrošinājuma kredītkvalitāte un likviditātes kvalitāte, ja noguldījums ir nodrošināts;
 - iii. noguldījumu iestādes koncentrācija;
 - iv. termiņa beigu un pirmstermiņa izņemšanas iespējas un

- v. pagarinājuma risks, kas izriet no vērtspapīru finansēšanas darījumiem, īpaši no repo darījumiem, kuros skaidrā nauda tiek saņemta pret nelikvidiem aktīviem³.
- b. **Preces:**
- i. tas, cik lielā mērā rezerves aktīvi replicē aktīvus, kuriem piesaistīti žetoni, un
 - ii. iespējamais piegādes risks un ar to saistītās izmaksas, ja izpiršana notiek fiziski.
- c. **Likviditātes seguma prasības 1. līmeņa likvidie aktīvi, kam piemēro 0 % diskontus [saskaņā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2015/61] un kas, tiklīdz ir piemērojama attiecīgā deleģētā regula, sīkāk precizēti kā augsti likvidi finanšu instrumenti saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 38. panta 5. punktu::**
- i. vidējais svērtais atlikušais termiņš/ilgums, lai ņemtu vērā to iespējamo jutīgumu pret procentu likmju risku un ar to saistīto svārstīgumu;
 - ii. valsts riska prēmija, lai ņemtu vērā ar to saistīto svārstīgumu;
 - iii. katra emitenta koncentrācija;
 - iv. vērtspapīra (turētājbankas) atrašanās vietu, lai ņemtu vērā jebkuru iespējamo problēmu saistībā ar tūlītēju pārskaitīšanu; un
 - v. konkrētā vērtspapīra tirgus vērtības attīstība, lai novērtētu to svārstīgumu un korelāciju attiecībā uz piesaistītajiem aktīviem.
- d. **Likviditātes seguma prasības 1. līmeņa segtās obligācijas [saskaņā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2015/61], kas, tiklīdz ir piemērojama attiecīgā deleģētā regula, sīkāk precizētas kā augsti likvidi finanšu instrumenti saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 38. panta 5. punktu:**
- i. nepieciešamie likviditātes seguma prasību diskonti;
 - ii. vidējais svērtais atlikušais termiņš/ilgums, lai ņemtu vērā to iespējamo jutīgumu pret procentu likmju risku un ar to saistīto svārstīgumu;
 - iii. to procentuālā daļa no aktīvu rezerves;
 - iv. koncentrācija pēc emitenta;

³ Likvidie aktīvi jāsaprot kā aktīvi, kas definēti Komisijas 2014. gada 10. oktobra Deleģētās regulas (ES) 2015/61, ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 attiecībā uz kredītiestāžu likviditātes seguma prasību (OV L 011, 17.1.2015., 1. lpp.) 3. panta 1. un 2. punktā attiecīgi kā "1. līmeņa aktīvi" vai "2. līmeņa aktīvi".

- v. nodrošinājuma (turētājbankas) atrašanās vieta, lai ņemtu vērā jebkuru iespējamo problēmu saistībā ar tūlītēju pārvedumu;
 - vi. konkrētā vērtspapīra tirgus vērtības attīstība, lai novērtētu to svārstīgumu un korelāciju attiecībā uz piesaistītajiem aktīviem.
- e. **Citi augsti likvidi finanšu instrumenti, kas, tiklīdz tiek piemērota attiecīgā deleģētā regula, sīkāk precizēti saskaņā ar Regulas (ES) 2023/1114 38. panta 5. punktu:**
- i. nepieciešamie likviditātes seguma prasības diskonti;
 - ii. vidējais svērtais atlikušais termiņš/ilgums, lai ņemtu vērā to iespējamo jutīgumu pret procentu likmju risku un ar to saistīto svārstīgumu;
 - iii. to procentuālā daļa no aktīvu rezerves;
 - iv. koncentrācija pēc emitenta;
 - v. vērtspapīra (turētājbankas) atrašanās vieta, lai ņemtu vērā jebkuru iespējamo problēmu saistībā ar tūlītēju pārvedumu, un
 - vi. konkrētā vērtspapīra tirgus vērtības attīstība, lai novērtētu to svārstīgumu un korelāciju attiecībā uz piesaistītajiem aktīviem.

b) Parametri, kas saistīti ar piesaistīto aktīvu stresa faktoru kalibrēšanu

29. Nosakot stresa faktorus aktīviem, kuriem piesaistīti žetoni, APŽ/ENŽ emitentiem stresa apstākļos būtu jāņem vērā visi šie parametri:

- i. aktīvu rezerves tirgus vērtības svārstīguma un sadales rādītāji (piemēram, vidējā vērtība, kvartiles un aktīvu rezerves tirgus vērtības sadalījums);
- ii. svārstīguma un sadalījuma rādītāji attiecībā uz minētajiem aktīviem (piemēram, vidējā vērtība, kvartiles un tirgus vērtības sadalījums);
- iii. specifiski stresa faktori (piemēram, likviditāte, emitenta maksāspējas stabilitāte);
- iv. tirgus mēroga stresa faktori (piemēram, stresa faktori finanšu sistēmā vai kriptoaktīvu ekosistēmā, novirzes starp žetona cenu un ar žetonu saistītā aktīva tirgus vērtību (skaits un lielums).